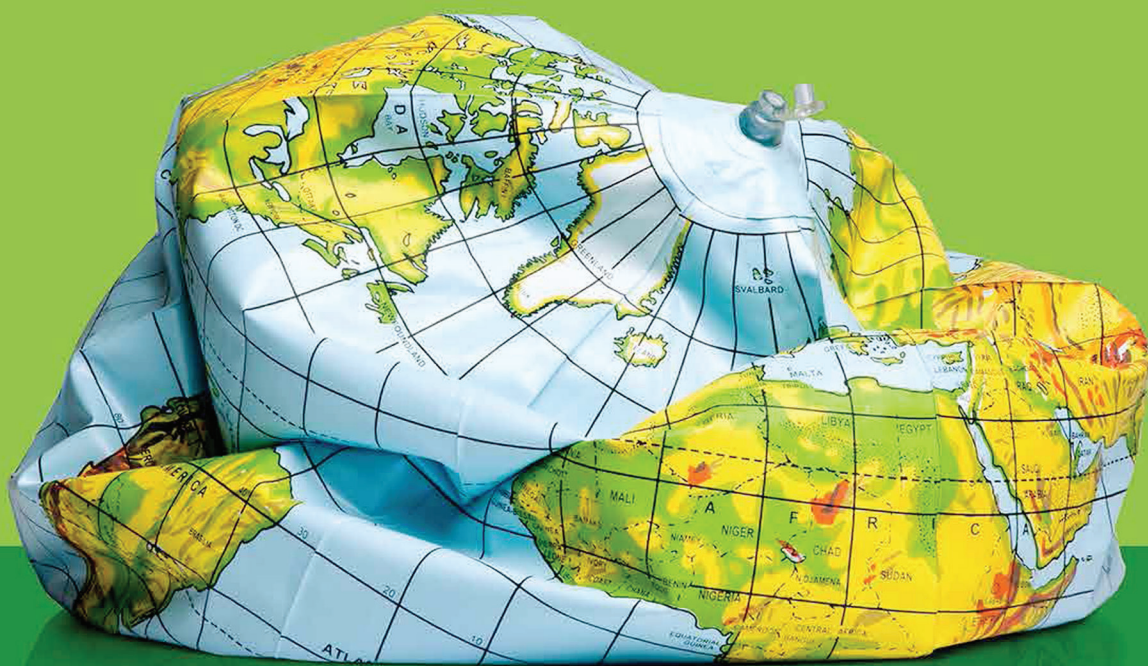

Ez ditzagun ito

Geure aztarna ekologikoak planetako
baliabideak agortzen ditu eta gizateria
garatzeko aukerak ere murrizten ditu.

**UTZI ZURE AZTARNA
POBREZIAREN AURKA**

Zurekin, bat gehiago

Irakaslearen fitxa - HIZKUNTZA

Prozedurak

- Kontsumo-gizartearen eta haren ezaugarrien gaineko gogoeta kritikoa.
- Gobernamendu ereduen balioespen kritikoa.
- Hezkuntza kritikoa komunikabideen arloan.

Jarrerak

- Erantzukizuna erabakiak hartzerakoan.
- Kontsumo-gizartearen ingurumen-inpaktua konpentsatzeko sortu diren aukerei buruzko jarrera bat hartzea eta gogoeta kritikoa.
 - Parte-hartze demokratikoa.
 - Giza eskubideen errespetua eta babesa egunez egunekoan.

Oinarrizko gaitasunak barneratzeko ekarpena

Hizkuntza-komunikaziorako gaitasuna

- Iritzi kritikoa eta etikoa osatuz, ideiak sortuz, ezagutza-egituren bidez, arazoibidearen koherentzia-
ren eta kohesioaren bidez, eta norberaren ekintzen eta zereginen bidez.
- Besteekin eta inguruarekin lotura eta harreman eraikitzaileak ezarriz eta kultura berrietara hurbilduz,
ezagutu ahala aintzat hartuko baitira eta gehiago errespetatuko baitira.

Matematikarako gaitasuna

- Bat-batekotasunez arazoibide matematikoak erabiliz informazioa interpretatzeko eta ekoizteko, ohi-
ko egoeretatik datozen problemak ebazteko eta erabakiak hartzeko.

Mundu fisikoaren ezagutzarako eta harekiko elkarrekintzarako gaitasuna

- Pertsonen espazioan betetzen duten tokiaren, kokapenaren eta jardueraren garrantziaz jabetuz eta,
halaber, garapenaren onurak gizaki guztiengana iristeak zer-nolako garrantzia duen jabetuz, gara-
pen horrek baliabide horiek eta aniztasun naturala zaindu eta gorde dezan, eta solidaritate globalak
nahiz belaunaldien artekoak iraun dezaten.
- Espiritu kritikoa erakutsiz errealitatearen behaketan eta informazioa ematen duten mezuen eta pu-
blizitate-mezuen azterketan.

Informazioa tratatzeko eta teknologia digitala erabiltzeko gaitasuna

- IKTak erabiliz, informazioa eta ezaguera transmititzeko eta sortzeko orduan horiek betetzen duten
funtzioa oso aintzat hartuta.
- Informazio ugaria eta konplexua prozesatzea eta kudeatzea, problema errealak ebaztea, erabakiak
hartzea, lankidetzaren inguruneetan lan egitea ikaskuntza-komunitate formalean nahiz ez-formalean

parte hatzeko komunikazio-inguruneak hedatuz, eta sormen handiko ekoizpen-lan arduratsuak sortzea;

- Ematen duten informazioa aprobetxatzea eta kritikoki aztertzea, norberaren lan autonomoaren eta lankidetzaren bidez.

Gizarterako eta herritartasunerako gaitasuna

- Bizi garen gizarte-errealitatea ulertuz, gizarte plural honetan lankidetzan aritzeko, elkarrekin bizitzeko eta herritartasun demokratikoa sustatzeko; eta berau hobetzeko konpromisoa hartzeko;
- Arrazoibide morala erabiliz aukeratzeko eta erabakiak hartzeko, eta herritarren eskubideak eta bete-beharrak modu aktiboan eta arduraz gauzatzeko;
- Askotariko kausen azterketa sistemikoaren bidez, gertakari eta arazo sozial eta historikoei buruz iritzia emateko eta modu global eta kritikoetan beroriei buruzko gogoeta eragiteko;
- Balio- eta interes-gatazkak bizikidetzaren zati direla ikasiz, horiei irtenbidea aurkitzeko, modu eraikitzaile batean;
- Argi ulertuz jarrera pertsonal oro ez dela etikoa, baldin eta ez bada zenbait printzipio eta balio uni-bertsaletan oinarritzen (adibidez, Giza Eskubideen Adierazpenean jasotzen direnak);
- Gatazkei irtenbidea aurkitzeko bide gisa, elkarriketaren eta negoziazioaren bidea hartuz eta akordioetara iritsiz, bai maila pertsonalean eta bai maila sozialean;
- Kontzeptu hauei buruz gogoeta kritikoa eginez: demokrazia, askatasuna, berdintasuna, solidaritatea, erantzunkidetasuna, parte-hartzea eta herritartasuna; nazioarteko adierazpenetan, Espainiako Konstituzioan eta autonomia-erkidegoetako legeetan jasotzen diren eskubideei eta betebeharrei erreparatuko zaie batik bat, eta oso kontuan hartutako da erakundeek nola aplikatzen dituzten.

Kultura- eta arte-gaitasuna

Lankidetzarako gaitasunen bidez, azken emaitza lortzen laguntzeko eta besteen ekimenak eta ekarpenak babesteak eta horietatik ikasteak duen garrantziaz jabetzeko;

Adierazpen-askatasunerako eta kulturaren gaitasunerako eskubidea errespetatuz, kulturen arteko elkarriketaren garrantziaz jabetuz, eta esperientzia artistiko partekatuak garatuz;

Ikasten ikasteko gaitasuna

- Norberaren ahalmenak eta hutsuneak ezagutuz, lehenengoei probetxua atereaz eta bigarrenak gainditzeko motibazioa eta borondatea izanez, arrakasta izateko esperantzarekin; egoera edo arazo beraren aurrean galderak planteatzeko eta izan ditzaketen erantzunak identifikatzeko nahiz erantzunen aniztasunaz baliatzeko jakin-mina izanez, askotariko estrategiak eta metodologiak erabiliz, betiere, eskura dugun informazioarekin alderatuta gure erabakiak arrazoiz eta kritikoki hartzeko;
- Informazioa lortzeko trebetasunerako lan eginez –banaka nahiz elkarrekin–, bereziki informazio hori aldatzeko eta norberaren ezaguera bihurtzeko; horrela, informazio berria lehendik dituen ezaguerekin erlazionatuko du eta hor txertatuko du.

Norberaren ekimenerako eta autonomiarako gaitasuna

- Norberaren balioez eta jarrerez jabetuz eta horiek aplikatuz; elkarrekin lotuta dauden balio eta jarrerak dira, hala nola erantzukizuna, jarraitutasuna, norberaren ezagutza eta autoestimua, sormena, autokritika, zirraren kontrola, aukeratzeko, arriskuak kalkulatzeko eta arazoei aurre egiteko gaitasuna, berehalako asetasun beharra atzeratzeko gaitasuna, eta hutsegiteetatik ikasteko eta arriskuak onartzeko gaitasuna;
- Norberak bere irizpideetan oinarrituta aukeratzeko gaitasunaren bidez, proiektuak imajinatzeko eta norberaren aukerak eta planak garatzeko beharrezkoak diren ekintzak gauzatzeko gaitasunaren bidez (banakako nahiz taldeko proiektuetan); maila pertsonalean nahiz maila sozialean horien erantzukizuna hartuta;
- Ideiak ekintza bihurtuz; hau da, norberak bere helburuak jarri eta proiektuak aurrera ateraz;
- Aldaketarekiko eta berrikuntzarekiko jarrera positiboa hartuta, eta kontuan hartuta horrek planteamendu malguak egitea eskatzen duela eta harremanak ezartzeko, lankidetzan aritzeko eta taldean lan egiteko trebetasun sozialak eskatzen dituela, hots: bestearen lekua hartzea, besteen ideiak balioestea, elkarizketan aritzea eta negoziatzea, norberaren erabakiak besteei adierazteko asertibotasunez jokatzeko, eta lankidetzan eta malgutasunez lan egitea;
- Proiektuen lidergoarekin lotutako jarrerak eta trebetasunak barneratuz, hala nola norberarengan konfiantza izatea, enpatia, hobetzeko gogoia, elkarizketarako eta lankidetzarako trebetasunak, denbora eta zereginak antolatze gaitasuna edota eskubideak berresteko eta babesteko edota arriskuak hartzeko gaitasuna.

Denboralizazioa

50 minutuko 3 saio

Ebaluazio-irizpideak

1. Natura-ingurunean norberaren ekintzek zer ondorio dituzten balioesten du, eta horien inpaktua neurtzen du.
2. Ingurumena, lurraldea eta natura zaindu eta gordetzeko proposamen eta ekintzetan konpromisoak hartzen ditu.
3. Kontsumo-gizartearen eta haren ezaugarrien osagaiei buruz gogoeta kritikoa egiten du, eta beste aukera batzuk proposatzen ditu kontsumoaren arloan eta ondasun eta zerbitzuen ekoizpenarekin lotutako jarduera ekonomikoen arloan.
4. Landutako guztia landu ondoren, gai da iritzi-artikulu digital bat egiteko.

Aniztasunaren trataera

Curriculumaren egokitzapenak

- a. Urritasunak hautematea
- b. Ikastaldearen erritmoari jarraitu ezin dioten ikasleei erreparatzea eta lana egokitzea, horien aukeren arabera.

- c. Saioaren hasieran, motibazioa erabiltzea oinarritzko gako gisa, eta zereginaren protagonista bihurtzea ikasleak.

Materialak

- Proposatutako jardueretan espezializatutako testuak eta estekak
- Interneteko konexioa duen ordenagailu bat

Iradokizun didaktikoak eta proposatutako jarduerak

1. jarduera. Aztarna ekologiko kontzeptura hurbilduz. 15 min

1.1. Irakurri aztarna ekologikoari buruzko definizio hauek, eta erabaki zein den definizio zuzena

- Ingurumen-inpaktuaren adierazle bat da aztarna ekologikoa, eta baliabide naturaletan egiten dugun eskaria hartzen du abiapuntu. Eskari hori planetako ekosistemetan dauden baliabideekin eta baliabide horiek birsortzeko Lurrak duen gaitasunarekin lotzen du. Azken batean, kontsumitzen ditugun baliabideen eta gure ingurunean ditugun baliabideen arteko aldea neurtzen du.
- Gandor papilarrek gainazal bat ukitzean sortzen duten hatza edo marka da aztarna ekologikoa, begiz ikus daitekeena edo moldekatua.
- Gizabanako, komunitate edo saltoki baten aztarna ekologikoa zera da: gizabanakoak edo komunitateak kontsumitzen dituen ondasun eta zerbitzuak nahiz saltokietakoak ekoizteko erabiltzen den ur gezaren bolumena.

1.2. Egokiena iruditzen zaizun definizioa aukeratu ondoren, irakurri artikulua hau: Zer da aztarna ekologikoa? Honako helbide honetan ageri da: <http://www.ecointeligencia.com/2011/03/que-es-la-huella-ecologica/> Ikusi ea zuk aukeratutako definizioa zuzena den.

Zer da aztarna ekologikoa

Aztarna ekologikoa gero eta sendoago ageri da *iraunkortasunaren adierazle* gisa nazioartean. Testuinguru ekonomikoan, bada aspaldidanik onartuta dagoen eta erabiltzen den adierazle bat: **Barne Produktu Gordina** (BPG). Hala ere, BPGk eskaintzen digun informazioa osatu beharra dugu gaur egun, aurrez aurre ditugun erronken aurrean, ingurumenarekin eta gizarte-ongizatearekin hartzen dugun konpromisoa adieraziko duten politika orekatuak diseinatzeko.

Giza komunitate batek ingurune batean eragiten dituen inpaktuen multzoa adierazten du iraunkortasunaren adierazle biofisiko horrek, eta, horretarako, kontuan hartzen ditu bai beharrezkoak ditugun baliabideak eta bai komunitatearen kontsumo-ereduari eusteko sortutako hondakinak.

*Giza komunitate jakin batean erdi mailako herritar batek kontsumitzen dituen baliabideak ekoizteko beharrezkoa den azalera osoa adierazten du aztarna **ekologikoak**, hots, ekologikoki produktiboa den azalera osoa; bai eta sortzen dituen hondakinak xurgatzeko beharrezkoa duen azalera ere, lurrazal hori non kokatzen den bereiz utzita.*

Honako alderdi hauek ditu abiapuntu aztarna ekologikoaren kalkulak:

- Ondasun edo zerbitzu oro ekoizteko, materialak eta energia behar dira, erabiltzen den teknologia edozein izanik ere; azken batean, sistema ekologikoetatik edo zuzeneko Eguzki-energiaren fluxutik datoz beroriek, horien agerbidea dena delakoa izanik ere.
- Sistema ekologikoak behar dira ekoizpen-prozesuan edota azken produktuen erabileran sortzen diren ondasunak xurgatzeko.
- Azpiegiturak, etxeak, ekipamenduek eta abarrek ere betetzen dute espazioa, eta, beraz, ekosistema produktiboen azalera murrizten dute.

Adierazle honek barnean askotariko inpaktuak hartzen baditu ere, kontuan hartu behar dira, besteak beste, honako alderdi hauek, ingurumen-inpaktu erreala gutxienesten baitute:

- Zenbait inpaktu ez dira kontabilizatzen, hala nola lurzorua, uraren eta atmosferaren kutsadura (CO₂ salbuespentzat hartuta), higadura, biodibertsitatearen galera edota paisaia hondatzea.
- Nekazaritza, abeltzaintza eta basogintzako jarduerak iraunkortzat hartzen dira; hau da, kasu horietan, lurzorua produktibitatea denboraren joanean ez dela galtzen onartzen da.
- Uraren erabilerarekin lotutako inpaktua ez da aintzat hartzen, urtegi eta azpiegitura hidraulikoek zuzenean lurra okupatzen dutenean eta uraren zikloaren kudeaketari lotutako energiaren kasuan ez bada.
- Arloren baten kalkuluen kalitateari buruz zalantzak sortzen badira, ez kontabilizatzeko ahalegina egiten da, irizpide orokor gisa. Ildo horretatik, aukerarik zuzunena hautatzearen alde egiten da emaitzak ateratzerakoan.

2. jarduera. Kalkulatu zure aztarna ekologikoa

Zoaz <http://www.tuhuellaecologica.org/> helbidera, eta kalkulatu zure aztarna ekologikoa. Gero, konparatu zure lagunen aztarnarekin. Harritu zaituzte emaitzek?

3. jarduera. Artikuluak ulertuz, iritzi bila.

Irakurri honako artikulua hau arretaz:

http://sociedad.elpais.com/sociedad/2012/05/16/actualidad/1337181300_279015.html

Bukatu da kontsumo-gizartea

Bukatu da. Bukatu dira festak, eta festara joateko gogoak. Hila da kontsumo-gizartea. Bai, behintzat, orain arte ezagutzen genuen moduan, eta, beraz, ez gaitu krisitik aterako kontsumoak. Halaxe dio **Josep Maria Galí eta Guillem Ricarte irakasleek egindako azterlanak; Creafutur eta Esade** erakundeentzat egindako ikerlana da. Gaur goizean aurkeztu dute txostena, eta zorraren eta, ondorioz, kontsumoaren egungo krisia irismen handiagoko fenomeno baten sintoma direla dio: "sakonera

handiagoko mugimendua, gizarte-aldaketa" da, txostenaren arabera, eta oso kontuan hartu behar dute enpresek beren negozioa aztertzeko. Ohiturei buruzko 3.500 elkarriketatan oinarritzen da lana, eta taldean eta on line egin dira elkarriketa horiek, 10 herrialdetan. Ondorio argia atera dute: "kontsumitzaileen erabakiek gogoeta sozial eta kolektiboak barnean hartzen dituzten gizarte batera goaz; eta kontsumoaren arloan giza-banakoei erabaki behar dutenean, kontuan hartuko da berorien eragin soziala", azaldu du Josep Maria Galí irakasleak.

Krisiak zapuztuta utzi ditu Espainiako erosleak

Egoera ekonomikoei lotutako hiru ereduri buruz dihardu azterlanak, txostenetan oso ohikoa ez den hizkera arruntan; eta eskertzekoa da hori. Horia, goraka ari diren ekonomiei dagokiena (Txina, Brasil edota Espainia, neurri batean), hazkunde itxaropenek ekarritako festaren ideari lotzen zaio. Publizitate seduktorearen kontsumoa da, marken erlijioa, erabili eta botatzear datzan joera, edota programatutakoaren deuseztapena.

Mundu gorriak, Espainia, Estatu Batuak, Erresuma Batua edo Frantzia biltzen dituenak, kontsumitzaile zapuztua adierazten du, "beroaldi" batek emegatuta dagoena, eta krisiak eta ez daukaguna gatatzeak eragindako "sutea ekarri du beroaldi horrek". Mundu gorrian, gurean, kredituaren fruitu den "amets irrealistik" irten gara kontsumitzaileok, eta fidagaitz gara: ez gara fidatzen estatuaz, politikaz, eragile finantzarioez eta enpresa handiez. Mesfidantza hori marketara ere iritsi da, azterlanak dienez, "kontsumitzaileen interesetan ez pentsatzeaz akusatzen baitira horiek, bai eta nagusikeriaz eta, areago, deuseztapena beren erara erabiltzeaz edota errespetu gutxiko marketin intrusiboa erabiltzeaz ere".

Ongizateari begira, kontsumoak ezinbesteko izaten jarraituko du, baina zentraltasuna galduko du

Hirugarrena mundu urdina da, Alemania, Suedia eta halako ekonomiei dagokiena; kontsumitzaile zorrozkak biltzen ditu mundu horrek, eta beren kezkek eta ardurek ere leku bat betetzen dute beren kontsumo-ekintzetan. Iraunkortasun, segurtasun, sekularitasun, solidaritate eta horrelakoekin lotutako alderdiez ari gara. Eskaera batzuk egiten ditu mundu urdinak. Elikagai osasungarriak, seguruak eta gertukoak eskatzen ditu; taldean eta gertu erostearen alde egiten du. "Bankuei beren jatorrietara itzultzeko eta bezeroen aurrezpenez eta enpresen finantzaketaz arduratzeko eskatzen die". Segurtasuna eskatzen die komunikazio-sareei; elikadura-industriari, gizentasunaren aurka borrokatzea; garraioari, iraunkorra, konbinatua eta partekatua izatea; eta turismoari, berriz, low cost modalitatea utzi eta without cost modalitatara (trukea) pasatzea.

Mundu urdin horretan, marketina behartuta dago aldatzera. Oldarkortasuna nahiz "edozein preziotan saltzea" alde batera utzi behar ditu, kontsumitzaileak zapuztuta uzten baititu, eta "jendearen arazoei erantzutera eta etorkizunerako irtenbideak proposatzeko berritzera" jo behar du. Estrategia horietan, jada ez du balioa beldurra eragiteak; aitzitik, edukitzearen gainetik erabiltzeak duen balioa erakutsi behar dute; arazoak konpondu eta bizi nahi dugun bezala bizitzen lagundu behar dute, eta ez erosten dugunagatik besteen begi aurrean era batera agertzen.

“Zerua agintzean baino aukera gehiago daude berritzean, jendeak gutxiago baitu orain eta arazoak saihestu ahal izango baititu horrela, eta ez, horrenbeste, zerua agintzean”, horixe dio azterlanak bere azken lerroetan. “Kontsumoak ongizaterako ezinbesteko izaten jarraituko du, baina zentraltasuna galduko du gizarte-testuinguruan, balio handiagoa izango baitute segurtasunak, solidaritateak, sekular-tasunak eta iraunkortasunak”, dio, ondorio gisa. “Kontsumo-gizartearen amaiera da, eta urritasunaz jabetzen diren herritarren gizartea dator; kontsumoa ez da kontsumitzaileen gauza izango, herritarrena baizik”.

3. jarduera. Artikulua ulertuz, iritzi bila. 20 min

Erantzun irakurri duzun artikuluekin lotutako galdera hauei:

1. Uste duzu benetan bukatu dela kontsumo-gizartea, izenburuak dioen bezala? Zergatik?
2. Testuan ageri diren gizarte-ereduetatik zeinekin identifikatzen zara?
3. Uste duzu gure gizartea eredu urdinera alda daitekeela? Zer egin dezakegu hori lortzeko?

4. jarduera. Biltzarrean eztabaidatzen ikasiz. 50 min

Ziurrenik, aurreko jarduerako azken galderak iritzi ugari sorrarazi ditu.

Osatu bi talde, bata “gizarte urdinaren aldekoa” eta beste “gizarte urdinarekiko eszeptikoa”.

Bildu taldeetan, aukeratu 3 ordezkari, idatzi zuen argumentuak eta pentsatu nola egingo duzuen horien alde biltzarrean.

Hori egin ondoren, has dadila bi taldeen arteko debatea.

5. jarduera. Nola landu iritzi-artikulu bat? 50 min

Iritzi-artikulua

Iritzi-artikuluetan, egilearen ikuspegia nagusitzen da, eta, beraz, izaera subjektiboa dute. Berrien kasuan bezala, hemen ere errealitatearen behaketa dute abiapuntu, eta gaurkotasun handiko gaiak lantzen dira.

Argudio-izaera dute iritzi-artikuluek, eta hainbat argudio biltzen dituen tesi baten alde egiten dute, amaierako azken ondorioa iritsi arte.

Horregatik, ez zaio berrien piramide-egiturari jarraitzen (garrantziaren arabera goitik behera ordenatuta).

1. Lehenengo eta behin, zer gai edo gertakari landuko den erabaki behar da, eta zer tesi edo jarrera babestuko den pentsatuko da.
2. Ondoren, tesiaren alde egiteko erabiliko diren argumentuak prestatuko dira, kontu handiz.
3. Ondorioa: berriro ere hasierako ideia joko da amaieran; baina modu original batean adieraziko da, ñabarduraren bat erantsiz edota galdera ireki bat eginez.

Azkenik, artikulua horrela ordenatzea komeni da:

- Hizketa-gai izango diren gai edo gertakarien aurkezpena.
- Egintza horien balioespen pertsonala.
- Irtenbideen edo jarduketa zehatzen proposamena.

Egizu zeure iritzi-artikulua gai honen inguruan: "Pobrezia eta aztarna ekologikoa".

Hartu oinarritzat aurretik eman dugun egitura hori, eta eraiki zure argumentuak, baliabideen gehiegi-zko kontsumoak gure lurrari pobrezia eragin diezaiokeela ikusarazteko; unitatean landu eta jakin duzun guztia eta Interneteko informazio-iturrietan ikertu duzuna erabil dezakezu horretarako.

Erakutsi informazioa lortzeko erabili duzun lan-eskema, eta esan zure argumentuak eraikitzeko zer informazio-iturri erabili dituzun.

Honako gune hauek gogorarazi nahi dizkizugu:

http://www.huffingtonpost.es/carissa-veliz/etica-y-huella-ecologica_b_4010845.html

<http://www.tuhuellaecologica.org/>

